

heer A. Janse. Lazarus tege- In dat woordje slijkheid; want sjoordeel ok de gedachte ar zijn meening spreken, omdat de dooden niet ons, levenden. den heer Janse. erbos. Geen heeft gezien dat, waarmee bleem van

tegenover den : doen, zal het rekken in haar ef vóór, deze t in krasse af- angen bindende

r probleem van a, dat zijn tijd- n dezen, wat de , vóór haar ert ons alleen overlaat: alle g'en in alle en putten zich tegende synode, an twee hoog- jaar) door een onjuist hebben g myoop, d.w.z. gen: ze is soms

E

mijn lichaam. Matth. 26 : 26. n-kamer, heeft n d, maar iure len brood-disch door den twee- nt nu boven m, dat met zijn er bloed, einde- d, niet van een an den Persoon, icht alle andere p. Het geofferde rsoon.

is, onmachtig maar het is ook Dat pauscliam abben a f g e o t s t a n d n p e l u i t g e g o t e n b e t e r b l o e d n i s . E n e r i s e r i s m a a r e e n n , e n h e t b l o e d , n , d i e u i t t w e e a s , a l s H i j z i j n e i n d i g e w a a r d e

bloed gevraagd ethsémáné. En

noet nu gedach-

diet Christus in t e n v a n d e n t e t z i j n e r v i e r : d , 3 e , k r u i -

ezen.

te b o n d e n n o p d e p a u s c h - w i j e n v o r g e d t h e t o u d e , e n d i j a n t . h e t t o c h m o e t e n n i e u w e z a k e n , i g d a a r v a n e e n e s a m e n i n e e n

nieuwe, of althans vernieuwde, handel- ing zich opgenomen zullen zien.

Vraag nu maar niet meer, waarom „in den nieuwen dag“ geen bloed als teeken van Christus' dood gezet is.

„Op zich zelf“ zou dit niet onmogelijk zijn; wat vroeger afbeelden kon, dat kan het nu nog. Elk „beeld“ is minder, dan de „afgebeelde zaak“; wilde men Christus' bloed afbeelden, en ging daarin het avondmaal op, dan zou ook lamsbloed ook in het Nieuwe Verbond wel kunnen dienst doen; het zou in zichzelf niet te kort schieten in illustratief vermogen. Men zegt dan ook te weinig, als men „zonder meer“ verklaart: het Nieuwe Verbond ziet terug op het volkomen-betalende bloed, en schaft dáárom behalve het bloedig offer óók alle bloed tekenen af, om tot in de teekenen toe tot het onbloedige zich te beperken. Terug zien is hier toch óók een zien in de voorstelling?

Neen, er is een heel eenvoudige andere reden, waarom de Heiland onbloedige teekenen stelt in het avondmaal, brood en wijn. Bepaalt Hij zich in zijn keus tot wat op tafel is gelegd door Mozes, de vier genoemde ingrediënten dus, dan is, strikt genomen, het bloed bij voorbaat uitgesloten. Er was immers ook bij den oudtestamentischen paaschmaaltijd (die van het paasch offer toch steeds te onderscheiden is) geen bloed ter tafel. Ook die maaltijd als zoodanig was onbloedig. Het bloed was vóór den maaltijd in den tempel gestort. Wat aan den huiselijken maaltijd kwam, was vleesch zonder bloed. Wij dienen wat in den tempel geschiedt van hetgeen in huis gebeurt wél te onderscheiden. Het altaar (in den tempel) en de tafel (in huis) hadden onderscheiden functie. Dat altaar sloopte bloed ter plaatse van de offerande. Maar we herinneren ons wat een vorig maal ter sprake kwam: het gemengd karakter (in het O. T. paascheest) van offeren disch. Met name het pascha, dat aanvankelijk een huiselijk feest was, had, nadat meê het offer-karakter aan het lam was toegekend, toch steeds voor wat den maaltijd betreft, het karakter van tafalgemeenschap bewaard. En nu zet Christus niet de offerande, doch den maaltijd voort. Hij weet het einde van den tempeldienst, althans van den voor Gods oog legitiemen, nabij; nog maar een kwestie van uren is het, dat het tempelvoorgangsel wordt in tweeën gereten door Gods eigen hand. Met Christus' offerande zal alle schuldoffer een einde hebben gevonden. Het pascha moge een gemengd karakter hebben gehad (offer en disch), het avondmaal heeft een ongemengd karakter, het is simpel, om zoo te zeggen; het is geen offer, doch alleen maar maaltijd (zij het dan, wezenlijke, en dus werk-zame maaltijd). Een maaltijd, waarbij wel een bepaalde handeling Christus' offerande afbeeldt, doch meteen ons tot ons nemen van die offerande wordt afgebeeld; het brood wordt immers gebroken, maar daarna ook gegeten. De roomsche theologie, die in schier alles den wagen van het Nieuwe Verbond terugwentelt naar het Oude, moge het offer zelf met den maaltijd bewaren en er mee verbinden, en zelfs het offer-element versterken, en den maaltijd zonder werkelijk offerande onmogelijk verklaren, doch de schriftuurlijke theologie leeft in het Nieuwe Testament bij den maaltijd, die aan „het“ offer gedachtenis sticht, doch zonder het te herhalen; het offer is door den maaltijd ondersteld, doch niet hersteld; het offer-element wordt door het disch-element verdrongen, en dit „rite“, d.w.z. volgens behooren. Weg met het altaar; zet mij de tafel gereed. Spaar mij de mis; bereiden wij samen het avondmaal.

Want zie hier onze verantwoording: toen Christus aan de paaschtafel lag, was Hij gastheer en God was Gastheer. Maar Hij zelf was God en mensch in één persoon. Als mensch gastheer, als God Gastheer. Hij heeft bevoegdheid zijn leven af te leggen. Welaan, als het oude paaschlam tweërlei functie heeft, offer-functie en maaltijds-functie, dan neemt Christus Jezus de offer-functie voor zich, en laat de maaltijds-functie voor de anderen. Die anderen zijn: de Goddelijke Gastheer en de geroepen bondskinderen als gasten. Opdat die twee zich tezamen verblijden over den aangebrachten vrede, de herwonnen harmonie.

Geen offer, doch disch; maar wat zal dat lam vleesch dan nog doen? Het komt pas na, maar dan ook alleen door een offerhandeling als spijze in aanmerking! Het valt weg, zoodra het offer als menschen-acte, d.i. als handeling der geloovigen, verricht ten overstaan van Aäron's priesters, weg valt. Dit vleesch is wel spijs hier op de tafel van het Oude Verbond, doch die spijs is door priesterhanden heengegaan en is door priesterlijke vergunning vrijgegeven voor den maaltijd. Maar als binnen enkele uren — de HEERE is nabij! — de priesters der hiërarchie weg-vallen, dan valt

ook het door hen geapporteerde vleesch weg.

Bloede loos?

Ja zeker, want dat was de maaltijd eigenlijk al. Vleesch-loos? ja, — maar dat was hij nog niet! Het wordt een vleesch-looze maaltijd, wijl het een priester-looze maaltijd zal blijven, tot dat Hij komt. Jezus Christus gaat dus het lamsvleesch voorbij, nu het avondmaal wordt ingesteld: Hij legt zijn handen al aan het tempelgordijn, God zal het scheuren, wacht nog enkele uren!

Goed, geen vleesch! Maar dan die kruiden met-moes? Zijn die niet geschikt voor het nieuwe gastmaal?

Neen, ook zij niet. Ze zijn blijkens Ex. 12 : 8 ingrediënten van den paaschmaaltijd geweest van oude dagen af. Maar deze „ongezuurde brooden wijzen op de haast, waarmede Egypte..... verlaten moet worden..... Daarnaast staat dan het bittere: de bittere kruiden (b.v. de wilde andijvie), die herinneren aan de bittere verdrukking door en in Egypte (vgl. Num. 9 : 11, Klaagl. 3 : 15)¹⁾. Maar wat zullen dan andijvie of latuw of andere „bittere kruiden“²⁾ bij het nieuwtestamentische avondmaal? Voorwaar, de bitterheid neemt weer de Christus voor zich; wat goed is en wat het hart vrolijk maakt (brood en wijn), dat is voor God en de gasten. De herinnering aan den angstigen spoed van den laatsten nacht in Egypte kan gevoelig verbleeken; thans rest alleen nog de gedachtenis aan den bitteren en niet overhaasten (dus uiterst bitteren!) dood van den Bonds middelbaar; niet die aan de bittere pijn der bondelingen in den nacht van Egypte. De dankbare gedachtenis aan Zijn smarten gaat de droeve herinnering aan Israëls lichte verdrukking nu verteren; neen, ook die andijvie en die latuw krijgen geen plaats op den nieuwen bondsdisch.

Dus blijven alleen brooden wijn over. Dat zijn (in het Oosten) de goedkoopste, en (overal) de gemakkelijkst bereikbare ingrediënten voor een maaltijd. Ze zijn eenvoudig; en brengen geen omslag mee van priesters, niet eens van kooksters. Geen „kôsjere“ priesters komen er aan te pas; elke kleine winkelier kan ze leveren, het brood de huismoeder, den wijn de huisvader, vrijwel overal. Straks zal immers de liefdemaltijd der Christenen kunnen aangericht worden zonder priester-intermediar? Straks, wanneer alle gasten priesters- en ook profeten zijn? Ze brengen dan zelf hun benodigdheden voor de tafel mee; kom daar eens om in het Oude Testament bij Israël..... en Rome?

Ja, brooden wijn, méér niet. Zulk een eenvoudig betaamt ons, hij behoort bij het Nieuwe Verbond. Het Oude kwam met veel ceremonieel (ook tafeleremonieel) voor het lichamelijke oog. Want waar het openbaringslicht minder helder is, daar moet het lichamelijke oog, gewapend nog wel, te hulp komen aan onze zwakheid. Maar het Nieuwe Verbond heeft het openbaringslicht (door het gepredikte apostolische Woord) rijker uitgedogen; het geestelijk oog (des geloofs) krijgt nu meer te doen, en het lichamelijke kan daarvoor met minder toe³⁾. Brood en wijn, — die kunnen en zullen eens uit de sfeer van 't lichamelijke zien der kerk verdwijnen. 't Zal in de zware dagen van den Antichrist zijn, die de kerk zal vervolgen, haar tafel zal omkeeren, en voor zich zelf gedachtenis zal pogen te stichten, door met wonderen en teekenen (voor 't lichamelijke oog) de wereld te verblinden. Maar de kerk, zelfs van brood en wijn alsdan beroofd, zal daardoor niet wezenlijk gehinderd zijn; zij zal het geloof ten einde toe bewaren. Met een door geen hiërarchenhand cultisch bereiden maaltijd houden wij eeredienst als koninklijk en priesterlijk volk.

Brooden wijn, meer niet! Ook Mozes en de zijnen aten brood en dronken wijn aan een bondsdisch, „een disch des HEEREN“. Maar tusschen hen en ons in staat Jezus Christus, ons geslachte pascha, met zijn veel rijkere Woord-gedachtenis, met den „disch des Heeren“. Deze gedachtenis verdraagt een verarmde symboliek, ja, vordert die verarming. Want ons pascha is geslacht. Zoo dan, laat ons feest houden (1 Cor. 5 : 7, 8) met geestelijk brood; de bitterheid des doods is van ons geweken, en de aäronietische vergunningen behoeven geen permits voor vleesch-gebruik meer af te geven voor den maaltijd van de Volledige Vergunning, die op naam van den Hoogepriester naar Melchizedeks wijs gesteld, en door den Gastheer-HEERE zelf gecontrasigneerd is in gewone-menschen-schrift, dat voor boeren, burgers en buitenlui te lezen is, ja voor de kinderen, die mogen toezien, en mogen eten, zoodra ze ook maar even lezen kunnen, lezen en nemen en eten, zulks doende tot Zijn gedachtenis.

K. S.

¹⁾ Dr W. H. Gispen, K.V. Exodus I, 1932, blz. 122/3.

²⁾ Dr A. Noordrij, K.V. Numeri, 1941, 103.

³⁾ Ook hier weer de tegenstelling tusschen Avondmaal en Mis (oudtestamentisch, repristinerend). Ook liturgische tegenstelling.

DE UTRECHTSCHHE SYNODE EN HET GEREFORMEERD KERKRECHT. (I)

Met bijzondere belangstelling is van de zijde der vrijgemaakte Kerken uitgezien naar 't geen in Utrecht gebeuren ging. Al luider klonken in de niet-vrijgemaakte Kerken de stemmen die om eenheid riepen, om samenbinding in de worsteling van dezen tijd. De verwachting werd gewekt, dat hereniging zou gevonden worden, en in de eerste zittingen der pasgehouden Utrechtsche Synode werden over de eenheid woorden gesproken naar ons hart, ook door hen, wier daden in 't verleden met dit eenheids-begeeren in flagranten strijd waren, maar over wier veranderd inzicht wij ons slechts konden verheugen. Onze hoop groeide, dat aan de verscheurdheid, door ons nooit gezocht, noch in de wereld gebracht, een eind zou kunnen komen.

Hoe blijkt de uitkomst met deze verwachting te spotten!

Hoe diep zijn wij door de handelingen van deze eenheids-Synode teleurgesteld!

Naar beide zijden: en dogmatisch, en kerkrechtelijk.

Dogmatisch zegt deze Synode: wij hebben gelijk. En kerkrechtelijk: wij hebben gelijk.

Best.

Maar nu nog over eenheid praten?

Eerst eigen standpunt fixeren, vastleggen, het zegel der goedkeuring hechten aan gemaakte fouten en bedreven misslagen (om het niet scherper te zeggen) en daarna, en toch zich houden, alsof men met de uitgebannen tot overeenstemming wil geraken?

Wat is dit voor pose?

Het standpunt en de bezwaren der vrijgemaakte Kerken waren bekend.

Nu één van drieën.

Of men begint, het bedreven onrecht te herstellen en waarborgen te geven, die herhaling uitsluiten. Dan was de eenheid zóó maar tot stand gekomen.

Of men begint aanstonds contact te zoeken met hen, van wie men verschilt om te pogen een basis te vinden, waarop beide partijen zich met een goede consciëntie zouden kunnen hereenigen. Zou dit pogen mislukken, dan zou het later herhaald kunnen worden, maar in elk geval had dan het roepen om eenheid eenigen zin gehad.

Of men begint te zeggen: wij hebben de in geding zijnde quaestie's opnieuw overwogen, en het resultaat is: wij hadden gelijk.

De Utrechtsche Synode koos welbewust voor het laatste.

Zij moet weten, wat ze doet.

Zij is hierin voor God verantwoordelijk.

Maar dan moet men niet weer over eenheid praten. Dan moet men geen eenheids-commissies benoemen, en geen plannen beramen, de buitenslandsche kerken er bij te halen als de „eenheids-pogingen“ eens dreigden te stranden. Want eenheid is op de manier van deze Utrechtsche Synode dan alleen mogelijk, als de vrijgemaakte kerken het hoofd in den schoot leggen, al hun op Gods Woord, de belijdenis en de kerkenordening gegronde bezwaren eenvoudigweg verloochenen, en zich, van ketterij en scheurmakerij bewust, de uitspraken der Utrechtsche Synode aanvaarden.

Van ketterij: want de nieuwe dogmatische formule, zegt de Synode, is zakelijk de oude. Zij stemt overeen met Schrift en Belijdenis. Wanneer ik dus vasthoud aan de belijdenis, dat de Doop beteekent en verzegelt de belofte Gods, en niet wat in den doopeling geacht wordt aanwezig te zijn of aanwezig te zullen zijn, ga ik tegen Schrift en Belijdenis in en ben ketter.

Van scheurmakerij: want wat de vorige Synoden gedaan hebben, was goed. Veel van wat ze deden moet wel niet weer voorkomen, neen, neen, maar zoo bij exceptie en gezien de omstandigheden kon 't wel niet anders. Dus: 't moest zoo. Wat moet in de kerk, is de volbrenging van Gods wil. Anders is van moeten geen sprake. M.a.w.: Van terugneming der schorsingen en afzettingen, eenvoudig en royaalweg, is niets gekomen. En wie terecht is geschorst of afgezet en toch zijn ambt blijft waarnemen, hoe kan die mensch anders betiteld worden dan als scheurmaker?

Maar is, wat we hierboven schreven, juist?

Kan het nog niet zóó, dat de Synode wel eigen standpunt handhaaft, maar na samenspreking met de vrijgemaakte kerken toch nog kan zeggen: inderdaad, op die en die punten moeten we retireeren?

Hier komt juist het fatale van de pasgenomen besluiten voor den dag.

Neen, dat kan de Synode niet.

Want deze Synode kwam samen tot nader be- raad. Ze zou zich bezinnen, eer het eenheidswerk ging beginnen. Maar dat beaard en die bezinning kwamen hierop neer: wat uitgesproken is, en zoo- als gehandeld is, was naar het Woord.

En wie dat eenmaal op deze wijze heeft vast- gelegd, moet in dezelfde richting doorgaan en in denzelfden stijl verder handelen.

Gesteld eens, dat een samenspreking plaats zou hebben, dan zou deze Synode tot haar Deputaten moeten zeggen: ge houdt vast aan hetgeen wij uit- gesproken en besloten hebben, en ge doet daar niets van af, want dat was alles naar Gods Woord.

Bovendien: onze bezwaren waren bekend. Ook in een samenspreking zouden ze zeker herhaald worden. Niettemin zegt de Utrechtsche Synode: ondanks al de bekende bezwaren en de documen- teering daarvan, wij hadden gelijk.

Ziedaar het Utrechtsch éénheids-begeeren.

Wij laten dat nu verder voor wat het is.

We wilden ons in enkele artikelen nader uit- spreken over de genomen kerkrechtelijke besluiten.

Velen achten de dogmatische quaestie belang- rijker dan de kerkrechtelijke.

Men meent: het dogma raakt de kerkleer; het kerkrecht slechts de kerkelijke orde.

Doch met dit laatste is heel wat meer gemeeld.

Het kerkrecht heeft rechtstreeks te doen met de handhaving of verloochening van Christus' koning- schap.

De troon en de kroon van den eenigen Koning, den eenigen Heere in de Kerk is hier in geding.

Telkens weer staan in de Kerk menschen op, die zich stellen tusschen Christus en Zijn Gemeente, eigenmachtig spreken en handelen, en lasten op- leggen, die Christus niet oplegt, te kort doende aan de eere en de rechten van onzen eenigen Koning.

Wie het gevaar van menschenheerschappij in de Kerk onderschat, en op menschenwoord afgaat zonder het nauwlettend te toetsen aan Christus' Woord, is onbewust bezig aan het eenige Koning- schap van Christus te kort te doen, het te ver- donkeren en het te verloochenen.

Inderdaad is in het onderhavige conflict de kerk- rechtelijke quaestie gewichtiger en ingrijpender dan de dogmatische.

Men sprak en spreekt over de binding?

Maar achter de binding lag reeds de hiërarchie, een kerkrechtelijke quaestie van de eerste orde.

Die hiërarchie is ook door de jongste Utrecht- sche besluiten niet losgelaten, maar bestendigd.

We hopen dit nader aan te toonen.

P. DEDDENS.

„WIE NOG DE KERKORDE EEREN EN ONS ERNSTIG NEMEN WIL, DIE MOET DAT DAN MAAR VERANTWOORDEN.“

Het spel is begonnen. Nauwelijks hadden we voor- spel, dat men de nieuwe formule der z.g. revisie- synode als loknaas presenteren zou ZONDER DEN KOP (waarin staat, dat alles in 1905-1942 naar Gods geopenbaarde WOORD en derhalve GODDE- LIJKE WIJSHEID EN WAARHEID WAS), of het gebeurde prompt. Te Kampen (de gemeenschap van dr Impeta, bij circulaire aan de eerst uit- geworpenen). In enkele andere plaatsen, zoover ons bekend. In de pers.

Het is toch eigenlijk verschrikkelijk. Een synode verklaart openlijk: dit o u d e is van God. Maar haar amensprekers zeggen tot de menschen: lijkt u dit n i e u w e niet aardig, en zou het zoo niet kunnen? Van GOD, dat vroegere? Wie zegt dat? De synode? Kom, daarop komt het niet meer aan, of ze dat nou zoo zegt. Als men het derde gebod houden wil, wie kan dan nog kerk houden? Dat 1905 en 1942 van GOD waren, dat was tot daar en toe. Weer- spreken doen we 't niet, want u moet wel bedenken: dit komt van de SYNODE. Maar na-spreken doen we 't ook niet. Dat het van God was, dat 1905-1942, nu ja, dat is nou zoo maar even gezegd. Maar dat moogt u wel vergeten. Als u maar bij ons komt. Wij zijn de bedelaarskerk. Wir sind Bettler.

Dr C. N. Impeta speelt het wijsje voor zijn Overijselaars en Drentenaren. In de te Kampen ver- spreide circulaire heet het:

„Wat het kerkrechtelijk geschil (de „rechter“ heeft hier weer een „verschil“ met zijn aan- geklaagde en veroordeelde. K. S.) betreft — de Synode kon de kerkrechtelijke beslissingen der vorige Synode's niet aanstonds terugnemen, maar besloot tot een samenspreking van beide groepen“.

Even later staat dit fraais:

„Over het gebeurde oordeelen wij op dit oog- blik niet“.

Wel, wel, eerst in den NAAM DES HEEREN uitwerpen. En dan: over het gebeurde op dit oog- blik niet oordeelen? Als dat meenens is, dan be- teekent dat: wij nemen die schorsing etc. terug. Want zolang ze worden gehandhaafd, oordeelt men wel degelijk. Zegt de Koningin vandaag, nu Max Blokzijl valt: over het gebeurde oordeelen we

niet? Wat is dat voor een hopeloos bedelaarsgedoe van menschen, die zeggen, dat ze de SLEUTEL- MACHT bedelen in den naam van God?

Maar tot zijn Overijselaars en Drentenaren heet het in de kerkbode, uit de pen van dr Impeta:

„En wie nu om een louter kerkrechtelijk verschil van meening (de Koningin had met Max Blokzijl alleen maar een meeningsverschil? K. S.) nog zou meenen van ons heen te moeten gaan of van ons afzijdig te moeten blijven, zal dit voor God moeten verantwoorden“.

Zeker, zeker, dr C. N. Impeta. Gelijk gij het voor God moet verantwoorden, dat op den kansel, dien gij bezet geen plaats is voor prof. Greijdanus, ds H. J. Schilder en anderen, vele anderen. Gelijk gij het voor God verantwoorden moet, dat gij een kerkorde hebt, die ge ZEGT te onderhouden, die nadrukkelijk verklaart, dat wat naar Gods Woord en naar de Kerkorde niet is, doch daarvan afwijkt, niet gedaan zal worden, terwijl gij in deze uw laatste woorden die heele kerkorde, al handelt ze over het recht van Christus in zijn kerk, een schep geeft zeggende: dat is maar kerkrechtelijk. Zou de Koningin vandaag zeggen: de wet is maar een wet? Ihr seid Bettler. En dat is uw oordeel.

Dit is geschreven op den dag van den dood van Max Blokzijl. K. S.

DE ONZEKERHEID AANGAANDE DE HEILSTOEZEGGING BIJ DEN DOOP DOOR UTRECHT 1946 NIET WEGGENOMEN.

Zoals men weet, was één der bezwaren tegen de leeruitspraak van 1942, gezien in het daartoe aangewezen licht van Toelichting en van het latere Praedicties en de andere Synodestukken aan kerken toegezonden of in de bladen gepubliceerd, dat zij tweemaal doop leerde, een z.g.n. „vollen“ doop voor uitverkorenen en wedergeborenen, en daarmee een niet-vollen doop voor de anderen; of ook anders uitgedrukt: een doop met Goddelijke heilstoezeg- ging aan de eersten, en een doop zonder die Godde- lijke heilsbelofte aan de tweeden. Waaruit met nood- zakelijkheid volgde, dat geen dooponder bij den doop van zijn kind wist, of dat kind nu wel den wezenlijk „vollen“ doop ontvangen had, den doop waaraan Gods heilstoezegging verbonden was, of niet, zoodat hij in geval daaraan behoefte was, noch zichzelf, noch zijn kind, troosten kon met diens doop als een wezenlijk „vollen“ doop, en met de heilsbelofte daaraan verbonden, noch ook dat kind ernstig kon waarschuwen in verband met diens doop. En dat kind kon geen troost uit zijn doop putten, noch zich met Gods heilstoezegging bij den doop bemoedigen, voordat het wist, uitver- koren en wedergeboren te zijn.

Zoo verloor de doop zijn sterkende en waarschu- wende kracht, hoewel God hem toch tot steun des geloofs gegeven heeft. En het zelfonderzoek werd aldus gericht op het naspeuren, of men de ken- teekenen van Gods verkiezing ten eeuwigen leven, en de werkingen der wedergeboorte bij zich waar- nemen kon.

Nu heeft de Synode te Utrecht van Jan.—Maart 1946 eene andere „formuleering“ voor die van 1942 e. v. j. in de plaats gegeven.

Vanzelf komt thans de vraag, of deze „formu- leering“ van 1946 dan dit genoemde bezwaar weg- neemt? Op deze vraag moet teleurstellend met neen geantwoord worden.

Dit bezwaar blijft ook ten volle gelden tegen deze nieuwe „formuleering“ van 1946.

Die formuleering(2) luidt: „In dit verbond komt de Heere tot ons met de belofte des heils, en op grond daarvan met den eisch tot geloof en bekee- ring. Deze beide, belofte en eisch, zijn op zulk een wijze aan elkaar verbonden, dat de menschelijke verantwoordelijkheid ten volle wordt gehandhaafd en nochtans de Heere in zijn verbond niet afhanke- lijk is van het doen des menschen. In de belofte immers betuigt Hij niet alleen, dat een iegelijk, die in den Zoon geloof het eeuwige leven heeft, maar zegt Hij ook den Heiligen geest toe, die het geloof werkt, waardoor Hij aan Christus en al zijn weldaden deelachtig maakt. Dienovereenkomstig werkt Hij in zijn uitverkorenen hetgeen Hij van allen eischt, vervullende aan hen al de beloften des verbonds, rekenende niet „de kinderen des vleesches“, doch „de kinderen der belofte“ voor het zaad“.

Is dat niet voortreffelijk geformuleerd?

Inderdaad, hier worden uitnemende dingen op zeer goede wijze gezegd.

En?

Toch deugt dit niet.

De zekerheid der heilstoezegging Gods aan alle of elk kind der gemeente of geloovigen bij den doop, wordt aldus weggenomen of te niet gedaan. En daarmee ontbreekt de vaste grond, of valt die weg, om in verband met den doop het neerslachtige en verslagene te bemoedigen en te troosten, en het weerbarstige ernstig te waarschuwen.

In cauda venenum.

In het slot schuilt de fout.

Maar hoe kan dat? Daarin worden toch woorden der Heilige Schrift aangehaald. En die kunnen toch niet fout zijn? Althans deze niet van den apostel Paulus?

Nee, in die woorden uit Rom. 9:8 zit de fout niet. Die woorden zijn uitternaard zeer juist en goed. Maar de fout ligt aan het gebruik dezer woor- den op deze plaats en in dit ver- band.

De apostel Paulus schrijft ze in Rom. 9 als tot troost, en om er nog mee op te wekken om alleen bij Gods genade zijn heil te zoeken met opgeven van het zelf willen werken van eigen heil.

Hij heeft op Israël gewezen, en dat zooveel van Israël, hoewel God Zijn heil aan Israël toegezegd heeft, toch dat heil niet deelachtig werden. Als tot troost wijst hij hier dan ook op Gods verkiezing, die ten finale beslist: niet de kinderen des vleesches, die zijn kinderen Gods; maar de kinderen der be- loftenis worden voor het zaad gerekend, Rom. 9:8. Maar hij doet dat met deze woorden op eene wijze, die niet tot doffe verslagenheid en wanhoop en alle inactiviteit of lijdelijke werkeloosheid moet voeren, doch juist andersom.

Hij schrijft deze woorden immers als eene nadere verklaring of conclusie van hetgeen hij in het vorige vers gezegd had. Hij begint vs 8 dan ook met de woorden: Dat is. Hij geeft dus met vs 8 den zin van vs 7 aan. En in vs 7 heeft hij op Abraham ge- wezen, en op diens doen en ervaren. We moeten dus om de betreffende woorden in vs 8 goed te verstaan en recht te gebruiken, rekenen met den inhoud van vs 7, d.i. met Abraham en diens doen, en Gods woord tot dezen. Anders kunnen wij er een geheel verkeerd kant mee uit gaan, ze zeer verkeerd gaan aannemen en toepassen, hun strek- king of doel geheel verkeerd en ten verderve rich- ten, zooals de Synode te Utrecht van Maart 1946 in deze hare formuleering (2) heeft gedaan.

Wat was het geval met Abraham?

God had hem toegezegd, dat hij een zeer talrijke nakomelingschap zou ontvangen, en dat in zijn zaad alle volken gezegend zouden worden.

Wat deed nu Abraham?

Hij trachtte zelf zich dit zaad te verschaffen. Op aanraden van Sara nam hij Hagar tot vrouw en verkreeg bij haar inderdaad een zoon, Gen. 16. Zijn eigen lichaamskracht zou hem zijn zaad doen bekomen.

Doch de Heere zegt: Nee, zoo zal het niet zijn. Niet in de kinderen van uw eigen, natuurlijke, lichaamskracht, zal uw zaad zijn. Niet de Ismaëlieten zullen Abrahams zaad heeten. En gij, Abraham, zult niet de vader van de Ismaëlieten genoemd worden, evenmin als de vader van uw kinderen bij Ketura, Gen. 25. Gij zult vader heeten van de na- komelingen van hen, dien Ik u als kind geef, dien gij niet door eigen lichamelijke en natuurlijke kracht verwekken kondt, maar alleen door Mijn belofte- kracht als herleefd. Daarom moest voor Izaäks geboorte de moeder in Sara reeds verstorven zijn, en Abraham zijn eigen lichaam in dezen ook reeds verstorven weten, Rom. 4:18—21, opdat alleen de kracht van Gods beloftewoord werken zou.

En wat ligt daar nu in?

Evangelieprediking.

Houd op uw heil of zaligheid te willen zoeken bij u zelf, die te willen werken door eigen verdienste, waardigheid, kracht, deugd, voortreffelijkheid, of wat ook, maar zoek en vraag dat heil alleen van Gods loutere en vrije, onverdiende en verbeurde genade, en zie, gij ontvangt het.

Want niet de kinderen des vleesches, die zijn kinderen Gods, maar de kinderen der beloftenis worden van het zaad gerekend.

Zie, dan wordt ook gij voor dit zaad gerekend, een kind Gods, dat eeuwige zaligheid ontvangt.

Zoo, in dit verband, gelijk de apostel het hier schrijft en in verband met die historie zet, slaat dit woord niet neer, verlamt het niet, brengt het niet vertwijfeling en wanhoop, maar noodigt het met liefelijke Evangelieprediking: Komt tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven, Matth. 11:28.

Maar nu de Synodeformuleering.

Haar laatste zin luidt: „Dienovereenkomstig werkt Hij in zijn uitverkorenen hetgeen Hij van allen eischt, vervullende aan hen al de beloften des ver- bonds, rekenende niet „de kinderen des vleesches“, doch „de kinderen der belofte“ voor het zaad“.

Daarin gaat het er dus met de aanhaling dezer Schriftwoorden om, eene nadere aanduiding te geven tusschen niet- en wel-verkorenen, en om de niet-verkorenen te doen weten: bedriegt u niet, maakt u niet ongegrond blij met de ook tot u bij den doop gesproken heilsbelofte. Eerst als gij een kind der belofte zijt, vervult God ook aan u al Zijne beloften. Maar zijt gij een kind des vleesches, dan

vervult God

Zoo moe- of hij maar der belofte houden kan hem bij zij- Aan die- hij zich nie- want is h- hij wel een- hij eerst va- Anders he- daarin ook- troost.

En wat- kind en de- dit kind- God er to- die ouder- een kind- vleesches?

Zoo z- kracht van- doop weg- instelling- en eventue-

En waas-

Door ve-

Men hee-

vast zonde-

ook wel te-

in, maar h-

of onpas, z-

ook verke-

band en st-

En de le-

Kampen,

CIJFERS

Het Jaar-

Kerken (s-

schenen. V-

vergeleken-

genoemd).

zijden, ko-

overschiet-

zicht zou

Jaarboek

dokratisch

geen er in

Kerkelijk

knopt, ove-

het Jaarbo-

Jaarboek

deze leemt

Het vol-

doorgeven.

Van 5 M

uit het k-

geval: zie

oude kerk-

daar ter p-

synodokra-

Kerken v-

schonhoek.

(Gron.) V

wordt een

emeriti, d-

Het bel-

der Kerke-

1945 op

delental, e

1,6 % (o

(over 194

beide jaar

hooger da

dan zou h

hebben me

even geno

maakten p

ten, dat is

als van s

Passen

aantallen

constateer

per jaar e

45.300 bel

12,1 % v

oude verba

vrijgemaak

bij de syn

ook door

We gev

gaven var

bedenken,

vaak zeer

synodokra

making zij

heeft doo

maar toch

A'dam N.

(N. B. I

verband g

vervult God aan u Zijne beloften niet.

Zoo moet een ieder gedoopte dus eerst uitzoeken, of hij maar een kind des vleesches is, of een kind der belofte, voordat hij weten en zich verzekerd houden kan, dat God Zijne heilsbelofte, ook tot hem bij zijn doop gesproken, vervullen zal.

Aan dien doop en Gods heilsbelofte daarbij mag hij zich niet in zijne zielsbenauwdheid vastklemmen, want is hij maar niet een kind des vleesches? Is hij wel een kind der belofte? Dienaangaande moet hij eerst vaste wetenschap, stellige zekerheid hebben. Anders heeft hij aan zijn doop en Gods heilsbelofte daarin ook tot hem gesproken, niets tot steun en troost.

En wat heeft een ouder aan den doop van zijn kind en de heilsbelofte er bij gesproken? Wanneer dit kind maar een kind des vleesches is, vervult God er toch Zijn heilsbeloften niet aan. En hoe zal die ouder te weten kunnen komen, dat dat kind een kind der belofte is, en niet maar een kind des vleesches?

Zoo zinkt alle Schriftuurlijke betekenissen en kracht van den doop en Gods heilsbelofte bij den doop weg, en kan die niet meer naar Goddelijke instelling dienen tot steun van het zwakke geloof, en eventueel tot ernstige waarschuwing.

En waardoor komt dat?

Door verkeerd Schriftgebruik.

Men heeft zijn eigen denkbeelden, en houdt die vast zonder degelijk Schriftonderzoek, en zodoende ook wel tegen de duidelijke leer der Hellige Schrift in, maar haalt er dan eenig Schriftwoord bij te pas of onpas, zonder nauwkeurig na te gaan, of men het ook verkeerd aanwendt, tegen zijn eigenlijk verband en strekking.

En de kerk Gods wordt aldus misleid.

Kampen, 13 Maart 1946.

S. GRELDANUS.

CIJFERS EN FEITEN.

Het Jaarboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken (synodocratisch verband) voor 1946 is verschenen. Veel kan het ons niet leeren. Hoewel het, vergeleken met de uitgave voor 1944 („Adreslijst” genoemd), in omvang klom van 128 tot 216 bladzijden, kon er volgens mededeeling geen ruimte overschieten voor een jaaroverzicht. Zulk een overzicht zou ongetwijfeld de belangstelling voor het Jaarboek hebben verhoogd, daar het ons de synodokratische kijk zou hebben willen bieden op hetgeen er in 1945 of in de jaren 1942 tot 1945 op het Kerkelijk erf is voorgevallen. Het laatste, zeer beknopt, overzicht toch is gepubliceerd over 1941 in het Jaarboek voor 1942. Laat ons hopen, dat het Jaarboek der vrijgemaakte Kerken ruimschoots in deze leemte zal voorzien.

Het volgende willen we uit het Jaarboek nog doorgeven.

Van 5 kerken wordt vermeld, dat zij als geheel uit het kerkverband traden (wij zeggen in dit geval: zich hebben vrijgemaakt en daarmee het oude kerkverband hebben bewaard) zonder dat daar ter plaatse dus een zelfstandig geïnstitueerde synodokratische groep bleef bestaan. Het zijn de Kerken van Ambt—Vollenhove—Cadoelen, Bergschenhoek, Langerak (Z.H.), Leerdam en Mussel (Gron.) Voor de predikanten, die zich vrijmaakten, wordt een getal van 116 opgegeven, en voor de emeriti, die getrouwd bleven, 6.

Het belangrijkste gegeven lijkt ons het zielental der Kerken in ons land. Dit stond per 1 October 1945 op 634.000. Rekenen we met de aanwas in zielental, die in de laatste jaren 1,5 % (over 1940), 1,6 % (over 1941), 1,7 % (over 1942) en 2 % (over 1943) bedroeg en schatten we deze voor de beide jaren 1944 en 1945 telkens op maar niet hoger dan 1,7 % (het gemiddelde over deze jaren), dan zou het totaal zielental eind 1945 zeker 710.000 hebben moeten bedragen. Het verschil met het zoo even genoemde zielental doet het aantal vrijgemaakten per 1 October 1945 reeds op 76.000 schatten, dat is 10,7 % van het totaal en niet 8 %, zoals van synodokratische zijde gesuggereerd wordt.

Passen we gelijksoortige berekeningen toe bij de aantallen der belijdende leden over deze jaren, dan constateren we een aanwas van gemiddeld 2,3 % per jaar en wordt het cijfer voor de vrijgemaakten 45.300 belijdende leden per 1 October 1945 en zelfs 12,1 % van het totaal der belijdende leden van het oude verband. Het aantal belijdende leden is bij de vrijgemaakten naar verhouding dus hoger dan bij de synodokraten (59,6 % tegen 51,7 %), gelijk ook door andere gegevens bekend was.

We geven het bovenstaande op grond van opgaven van synodokratische zijde zelf! En dan te bedenken, dat deze opgaven blijkens de ervaring vaak zeer geflatteerd worden ten gunste van de synodokraten, en dat na 1 October 1945 de vrijmaking zich zeker nog op een vijftigtal plaatsen heeft doorgezet! — Getallen zeggen niet alles, maar toch wel iets!

A'dam N.

J. F. HULSTEIJN J.Fzn.

(N. B. De kerk van Bergschenhoek is buiten het verband gezet. Dat was nog in de periode toen

men dacht, een paar menschen rustig overboord te kunnen werpen. Het is anders gebleken. Thans doet men heel anders. Maar van schuldbelijdenis geen sprake. Het wordt dus erger. Redactie).

DENK BIJ POSTSTUKKEN AAN DE POSTALE ONDERSCHIEDING.

Zooals men weet, hebben onze kerken haar naam „De Gereformeerde Kerken in Nederland” behouden. Omdat er evenwel andere zijn, die haar grondslag verlaten en het accoord van haar samenleving verbroken hebben, en toch den ouden naam blijven gebruiken, is — niet om principieele redenen, doch alleen ter voorkoming van postale moeilijkheden — een bloot postale onderscheiding eraan toegevoegd, n.l. „onderhoudende art. 31 K.O.”.

De F. v. Dijk van Opende (Gr.) zond ons afschrift van volgende brief, bij hem ingekomen:

(Afschrift.)

Staatsbedrijf der P.T.T.

Kantoor te Groningen.

Betreffende uitreiking correspondentie

voor Geref. Kerken.

Den 27 Febr. 1946 Nummer 14/9.

1. In verband met gerezene twijfel omtrent de bestelling van poststukken voor de Geref. Kerken, heb ik de eer U te berichten, dat door het Hoofdbestuur der P.T.T. inlichtingen zijn gevraagd bij het Departement van Justitie, waarbij is komen vast te staan, dat de officiële benaming voor de „oude kerk” luidt Gereformeerde Kerk te.....

2. Voor de „nieuwe Kerk” is nog geen officiële naam vastgesteld, doch in den regel wordt daarvoor gebruikt „Gereformeerde Kerk (art. 31 K.O.)”.

3. In verband hiermee zullen in het vervolg de stukken geadresseerd aan de Geref. Kerk te Opende worden uitgereikt aan den Scriba dezer Kerk, t.w. den heer A. Talstra aldaar.

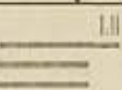
4. Ter voorkoming van moeilijkheden bij de uitreiking, verzoeke ik U te willen bevorderen, dat Uwe correspondenten de voor U bestemde stukken adresseren als in punt 2 aangegeven n.l. „Gereformeerde Kerk (art. 31 K.O.)”.

w.g. De Directeur.

Tot zoover het afschrift. We gaan niet in op vragen, die hier te recht te stellen zouden zijn. Alleen willen wij erop wijzen, dat we er goed aan doen, te rekenen met het feit dat vleesch nu eenmaal vleesch is, en dat we daarom onze postale onderscheiding maar gebruiken moeten.

K. S.

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater.

Nu moet ik mij wel zetten tot de overweging van enkele brieven, die ik in deze correspondentie, waarin ik het meest aan het woord moet zijn, ontvang. Brieven ontvangen is over het algemeen een mooi ding.

En een journalist krijgt er zoo van drieërlei soort. De eene is van wie met instemming lezen, wat hij schreef en dit een enkele keer willen zeggen. Dat moet niet te vaak gebeuren, want van enkel instemming kan een mensch niet leven. Ik kreeg nu een paar brieven van dien aard, die mij wonderlijk verkwikten, want zij kwamen van een ouden dienaar des Woords, en het bleek mij weer hoe jong de reformatie, d.w.z. de gehoorzaamheid aan het Woord des Heeren, ons doet blijven.

De tweede soort is van leden, die de eene of andere opmerking maken, welke men dankbaar „incasseert”. Dat is een geliefd woord in den bokswedstrijd, waarin de strijders meer of minder gehard zijn in het incasseeren van geduchte peuters tegen een of ander lichaamsdeel.

Nu dat incasseeren moet een goed journalist ook leeren.

De derde soort zijn de brieven van menschen, die zich gedurig ergeren aan uw schrijven. Het zijn niet de transtige lezers. Integendeel. Ik kreeg jaren geleden eens een epistel van zulk een man, die schreef: „ik erger mij elken keer, als ik Uw brieven lees en gooi dan vaak de courant in een hoek van de kamer. Maar wonderlijk genoeg, de courant is er nog niet weer, of ik grijp het allereerst naar uw akelige vertoogen”. Ik dacht zoo: een mensch wordt gewoonlijk kwaad als hij in een of ander „zeer” getroffen wordt en innerlijk gevoelt dat wie dit onbedoeld deed, gelijk heeft.

Daar bliest hij dan tegen in.

Ja die „ge-ergerden” hebben wij velen in de kerken. Daar zijn dominés, die zich gedurig zeggen te ergeren aan het werk van prof. Schilder, en voor elke preek, die zij maken, dit werk plunderen. Daar zit iets goeds in. Alleen maar, de hoor-

ders kunnen meenen, dat het nog niet zoo slecht is in de aan de Synodale hiërarchie gebonden kerken, want — het is merkwaardig — zij vinden zulk preeken haast altijd mooi. O, als ons goede, gereformeerde volk niet dom gehouden werd en vermoed met allerlei redeneergeknool, hoevelen zouden dan de oogen opengaan.

Dus amice, moed houden. De Heere wil ons volk nog genadig zijn, geloof dat vast.

Maar nu, de brieven. Er is er één inzake het maatschappelijk leven, dien ik een volgende keer hoop te bespreken. Daar is er een andere, die terugkomt op hetgeen ik vertelde over die diepzinnige betogen van prof. Waterink over het tot of met elkander spreken. Dat tot en met is ook in onschuldig opzicht in onze kerken wel eens wat mysterieus. Zoo zegt de dominé tot den voorlezer: U moet lezen hoofdstuk zooveel tot vers zooveel. En dan bedoelt hij vast, dat die voorlezer dat vers er bij moet nemen, zoodat hij gaat tot het volgende. Voorheen zei men van den kansel: tot en met, wat ook een moeilijke bezigheid wordt, als men het letterlijk wou nemen.

Maar van dat tot of tegen en met en het groot verschil daar tusschen van prof. Waterink zei ik: wat zit er toch achter?

Ik geloof, dus zegt mijn briefschrijver, dat ik het weet.

Dat is de Psycho-techniek. Ik heb een cursus gevolgd, waar ook dr. Gunning les gaf. Die geleerde gebruikte dezelfde woorden: niet tegen elkaar spreken maar met elkaar. En dit wel hierom, omdat de menschen tot nu toe elkander in hun spreken willen beheerschen; het is de concurrentiegeest, die daartoe leidt en ook wel de strijdgeest. Wij moeten ons echter laten beheerschen door den geest van het spel, zooals prof. Huizinga dit leerde. Den geest van den wedstrijd, een zekere „team-geest”, waarin men niet tegen maar met elkander speelt. Die psycho-techniek was, volgens dien geleerde, nog wel jong, maar zij zou straks alle vragen kunnen oplossen.

Welnu — allicht zal prof. Waterink het zoo bedoelen; alleen maar meer geaccordeerd aan Christelijk belijden. Een heel oude bezigheid.

Volgens deze methode, dus de schrijver, zal ook met Indië gehandeld worden. De kwestie daár zal worden opgelost door een met e l k a n d e r p r a t e n, totdat wij, al pratende, ons Indië kwijt zijn geworden.

Nu wat dit laatste betreft, valt het mij op, dat de Engelsche regeering er zoo voor was, dat wij met opstandelingen gaan praten. Maar als er een opstand is in Britsch-Indië, dan gaat de regeering de muiters op de vloot direct met alle geweld te lijf al zou het ook honderd van haar schepen kosten. En de bevelhebber zegt: praten met oproermakers? Nooit! Eerst u op genade of ongenade overgeven, en dan, ja dan zullen wij praten. Of hij gelijk heeft! Heel het Britsche wereldrijk hangt er aan.

Ik weet niet of minister Logeman niet verwonderd heeft opgekeken toen hij hiervan vernam, en of hij niet heeft begrepen, hoe hij er zich tusschen liet nemen.

Maar nu dat praten met elkaar om zoo iets als een nuttige waarheid te vinden. Zou het de Psycho-techniek zijn?

Of misschien ook die bekende corridor in het waarheidshôtel van den Amerikaanschen wijsgeer James.

Gij weet, dat volgens diens pragmatisme de waarheid velerlei is. In een hôtel zijn vele kamers, maar zij komen alle uit op één corridor waar alle gasten elkander moeten passeeren.

In de eene kamer balt een atheïst de vuist tegen God; in een andere ligt een bidder, die vraagt om Gods zegen; in een derde woont een chemicus, in de vierde een zakenman enz.

Maar nu komen zij allen in den corridor en daar praten zij met elkander. En dat vriendelijk allicht, en „openstaand” voor elkander, zoo als dat moet in een „Nederlandsche volksbeweging” of in een „Partij van den arbeid” of in een „Nederlandsche jeugdbeweging”.

Chesterton, die naar gij weet aardige dingen kon zeggen, onderscheidde zulke profeten van allerlei kant in demagogen en mystagogen. De eerstgenoemden hadden weinig te zeggen, maar zij zeiden het heel luid. Zoo was de sociaal democratische voorheen en de communist nog erger. Maar dit geslacht sterft uit. Thans speelt ook bij hen evenals bij de nationaal socialistische de mystiek een rol. En de „mystagogue” heeft niets te zeggen „but says it softly and impressively in an indistinct whisper”.

Of het niets is, wat minister Schermerhorn wil zeggen of wat Koos Vorrink beweert, laat ik nog daar. Het lijkt mij in den grond der zaak gevaarlijk, omdat wij ons met hen bewegen in een omgekeerde wereld. Maar zij zeggen het inderdaad in een „Indistinct whisper”. Het is niet zoozeer wat het geluid, maar wel wat de betekenissen aangaat, een onduidelijk gefluister.

Of wil men anders, het zoete gefluit van den vogelaar.